

L'home dels 390 euros

El dia que Hanif Masih va fer 28 anys fou rescatat. Després de mitja vida com a esclau, s'havia untat els cabells amb oli d'oliva per partir-se una clenxa ben fixada per al seu gran dia.

Està dret com un estaquirot davant de la rajoleria i darrere de la immensa xemeneia. La instal·lació és tan gran com un camp de futbol i se situa a Kasur, una ciutat del Pakistan vora la frontera amb l'Índia, a uns 50 quilòmetres de Lahore.

Hanif Masih contempla com dos homes asseguts en dues cadires de plàstic i una taula pacten un acord comercial que canviarà la seva vida. Hi ha una cadira que és buida, però Masih no gosa asseure-s'hi i és allà al costat sense dir res, és ben bé com si no hi fos. Ha après on és el seu lloc.

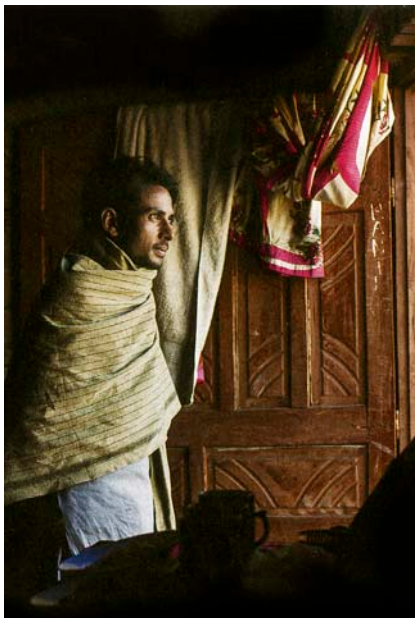
Un dels homes és Yunus Fauji, el mànager de la fàbrica que té la propietat d'en Masih, del forn de calcinació i del carretó. L'altre home avui present, Shahzad Kamran hi és per comprar i alliberar, és a dir, rescatar en Masih.

Fauji porta una barba de tres dies, roba bruta i una gorra al cap. Fa petar els dits i de seguida els servents li porten les carpetes de la comptabilitat, un talonari, un regle, un bolígraf i una calculadora. "I... Portes els diners a sobre?", pregunta.

Kamran assentí amb el cap. És un home prim i baixet, d'uns 30 i pico llargs amb el cabell brillant. De la cartera treu uns quants papers i un moneder amb cinquanta-mil rúpies (aproximadament 390€) posats en ordre amb una gometa.

Kamran és el fundador d'una petita organització humanitària, Vast Vision, és a dir, visió àmplia, a Lahore. La seva missió és pagar el rescat d'esclaus mitjançant donacions, per poder saldar els deutes que els esclavitzats. Ha escollit Masih perquè creu que és un d'aquells homes que poden sortir-se'n vivint en llibertat.

Masih està quiet darrere d'ells, de ben cert és com si no hi fos. La roba li va massa gran o potser dona aquesta

L'ex-esclau Masih, rescatat als 28 anys, fotografiat a la seva nova llar a Fatepur.

Esclavitud. Durant més de 16 anys en Hanif Masih treballava d'esclau exercint de rajoler al Pakistan fins que una organització humanitària li pagà el rescat. Arreu del món viuen més de 36 milions de persones en condicions semblants.

sensació perquè està tan prim. Té les dents ben vermelles de mastegar nous d'areca. Torna a fixar la mirada en Kamran mentre aquest conta els diners i li'n dona a Fauji, que també conta alhora. Fauji s'ho posa a la butxaca dels pantalons i contesta amb un "Està bé".

Quan Fauji agafa i amaga els diners, a Masih li comencen a plorar els ulls. Es

deixa abraçar per Kamran, el seu benefactor, i tot seguit se'n va sense dir res, cap a l'altre cantó de la fàbrica, cap a l'allotjament on vivia amb la seva dona i els seus dos fills. Agafen les seves pertinences, baixen cap al carrer i s'acomoden dels seus companys que s'han de quedar enrere vivint en servitud. "Mai més no tornaré a venir aquí" diu Masih. Puja en un *auto-rickshaw* amb la seva família. Ara per fi són persones lliures.

Kamran ha comprat la família a un dels latifundis i polítics més influents de la política regional, Nadeem Arun Khan. És el propietari de la rajoleria i fins ara també de la família Masih.

Hanif Masih fins avui ha sigut, un dels aproximadament 35,8 milions d'esclaus que viuen actualment arreu del món, sense drets ni llibertats. Persones que no poden escollir el seu paratge, que són maltractades i obligades a treballar en condicions precàries amb un salari mínim, segons el Global Slavery Index. Fabricants, terratinents i homes de negoci se'n beneficien, i decideixen què faran amb les seves vides, si els fan pensar com a treballadors forestals a l'Amazones, com a jornalers a les plantacions de l'Àfrica, com a obrers de construcció a l'Àrabia Saudita, com a ajudants en vaixells de pesca tailandesos o com a esclaus sexuals arreu del món.

L'esclavitud és un fenomen que es creu eradicat però que malauradament es troba a quasi bé tots els països del món. L'únic que ha canviat de forma dràstica en aquest àmbit és el preu dels esclaus. Mentre fa uns quants segles tenien un valor aproximat de 4.000 dòlars o més, avui dia, en països com el Pakistan i l'Índia es vénen per uns 30-40 dòlars, segons les autoritats dels informes d'esclavitud.

Després de l'Índia i de la Xina, el Pakistan és un dels països en els quals habiten més persones esclavitzades. La gran majoria d'aquests dos milions d'esclaus treballen en rajolereries com en Masih, de camperols, com a criats de casa o en fàbriques. El *suposat* pacte: no passar gana ni desamparança a canvi de deixar enrere la llibertat personal.

Masih fou alliberat avui fa un any. Ara jeu en un catre a casa dels seus pares a Fatepur, poblet situat als afores de Lahore. El viatge amb l'*auto-rickshaw*

Els treballadors de la fàbrica de maons, nens de tres anys a qui s'assignen tasques inclosos, només abandonen el recinte amb el permís de l'amo.

durà mitja hora. En aquesta conversació i també en les pròximes durant un any, explicarà la història de la seva vida. La casa dels seus pares és la raó per què es convertí en esclau. Fa setze anys, quan en tenia 12, els seus pares agafaren un crèdit de 35.000 rupies, avui dia uns 275€, prestat de Khan, el propietari de la rajoleria. Volien comprar un terreny i construir-hi una casa de dues habitacions amb els pocs estalvis que tenien.

Khan els facilità els diners, però a canvi demanà que la família Masih treballés i visqués a la rajoleria fins que haguessin pagat tots els deutes. “Els meus pares digueren que sí perquè no tenien cap altra opció”, digué Masih. “Creiem que en un any o dos hauriem saldat el deute”.

La família es mudà a l'allotjament dels treballadors de la fàbrica, una cabanya de fang en la qual habitaven unes 50 persones i on només disposaven

d'una habitació del la mida d'un remolc de cavall. A la paret hi havia penjat un llit que era massa petit per a dos adults, Masih i els seus dos germans. El recinte només el podien abandonar amb el permís del cap de fàbrica. Tenien lliure un dia a la setmana i també durant l'època del monso i a l'estiu, és a dir, quan l'empresa romania inactiva perquè plovia massa. Tenir lliure volia dir que no els pagaven, malgrat que la família treballava molt. S'aixecaven a les tres del matí quan encara no feia aquella insuportable xafogor. Dones i nens de fins i tot tres anys, pastaven fang, terra, sal i aigua fins a convertir-ho en una massa grisosa i la posaven en un motlle de fusta per fer-ne rajoles. Després de 24 hores d'haver-les deixat assecar, els homes portaven les peces al forn i les amuntegaven dins les cambres de combustió. Un dia més tard, les peces vermelles es portaven en un carretó per entregar-les.

“Si treballen dos nens es cobren unes 3.000 rupies per setmana”, uns 24€ aproximadament, “això depèn de la quantitat de rajoles que fabriquem”, diu Masih. “1.000 rupies ens les treuen pel crèdit. A final de mes guanyem 8.000 rupies, amb això n'hi ha prou per mantenir la família amb lleties i pa àrab. Quasibé no mengem ni verdures ni hortalisses i de carn només en ocasions especials, uns dos o tres cops l'any. Si algú es posa malalt i necessita medicaments o atenció mèdica es tornen a acumular els deutes i si algú no va a la feina, no ens paguen”.

Els deutes no disminueixen, augmentaven per interès usurer perquè la comptabilitat no es feia adequadament i perquè sempre hi havia més despeses de les previstes i consegüentment més deutes. Els anys passaven i Masih s'anava tornant un adult. Com que havia promès que treballaria per tornar tots els diners que els seus devien, els

seus pares els van alliberar. Hi havia esclaus que tenien fills a la rajoleria i també n'hi havia que hi morien.

En Masih cada dia estava descalç sobre el fang fred i davant la calda del forn, any rere any. Mai no visità cap escola. Del món només ha vist la fàbrica de rajoles de Kasur i el poble on els seus pares havien construït una casa. Mai no estigué a la capital Islamabad ni a la metròpolis de Karachi ni a Lahore, aquella ciutat que tenia tan a prop.

Quan tenia 22 anys conegué la Rebekka en un dia que la fàbrica estava tancada per causa del monso. Van casar-se i van organitzar una gran festa perquè la família i els habitants del poble ho requerien. Van demanar un crèdit a Khan, unes 20.000 rupies, és a dir, aproximadament 150€.

Més tard, van tenir la primera filla. Fou un part molt difícil ja que es va haver de fer per cesària. Al Pakistan quasibé ningú té assegurança mèdica i l'hospital demanava 30.000 rupies, uns 230€. Un altre cop Masih va haver de demanar un crèdit a Khan i amb el segon fill també s'endeutà. "Com que pensava que mai no seria lliure, vaig endeutar-me més".

Per què no s'escapa? Masih rigué. "Però si he de pagar els meus deutes!" Sonava com si fos una persona que només li pertanyia l'honor i que aquest, l'havia de protegir, perquè no volia perdre l'única cosa que era seva. Per la seva manera de parlar s'intuïa la resignació i la por d'una persona que sempre ha estat acostumada a estar jeràrquicament per sota d'algú. "Marxar no hauria servit de res", digué Masih. Les seves tropes ens haurien trobat, agafat i apallissat un cop fossin dins la fàbrica. Molts propietaris de destil·leries feien negoci amb els esclaus i, per això, als treballadors poc efectius els agradava vendre'ls. A vegades els envien a llocs molt llunyans. "Si aquest hagués sigut el meu cas, mai no hauria tornat a casa".

A moltes rajoleries del Pakistan s'expliquen històries de por de botzinaires o de treballadors malalts que foren llançats vius a les cambres de combustió. També corren veus semblants a les fàbriques de Khan. "Ara mateix no hi ha ni rastre, però aquí les violacions són el pa de cada dia".

A més a més, l'esclavitud és prohibida al Pakistan. La Constitució prohibeix l'esclavitud i els treballs forçats. La servitud per deutes, és a dir, lliurar

Treballadors de la destil·leria de maó a la po-

diners a algú i després obligar-lo a viure en el lloc de treball per poder tornar-li els diners, legalment està prohibit.

Mai no hi ha hagut cap denúncia o condemna per esclavitud, assetjament sexual o per assassinar treballadors. Ja que aquells que ocupen els esclaus són els que tenen el poder, és a dir, persones com Khan, que estan per sobre de la llei. Pakistan encara és una societat feudal en què la riquesa majoritàriament prové de l'explotació de persones. En molts casos la policia ho passa per alt perquè són subornats.

"Els nostres treballadors tenen una bona vida aquí amb nosaltres", diu Khan, el propietari de la fàbrica. "No tenen res a objectar, els donem a menjar i també un lloc on viure". No parla gaire per telèfon i amb un periodista no s'hi vol veure. Que si tenia esclaus? "No, són persones que tenen deutes i les paguen treballant a la fàbrica. Aquí tothom que vol pot saldar-les en uns quants mesos. La qüestió és no ser gandul". Si li truquem moltes vegades ja no ens agafa el telèfon. Per part seva ho ha dit tot. En Masih no l'havia vist mai

Les paraules de Khan tenen un embolcall massa bonic pel que hi ha veritablement dins. L'acció de prestar diners només és una excusa per esclavitzar persones. A primera vista no és pot preveure que es tracta d'una esclavitud, el que merament es veu és que estem pagant un crèdit.

Però si aquest crèdit és impagable, quina manera hi ha de sortir-se'n?

Un nen treballa en l'elaboració de maons a Kasur, controlat per clans que subornen la policia. Els amos defensen que no tenen esclaus, sinó persones que salden els seus deutes treballant.

blació de Kasur, que acaben la seva jornada a les tres de la matinada. A la dreta, un home participa en la collita de patates al camp.

Només quan algú pot pagar un rescat. És el cas de Shahzad Kamran, l'home que alliberà a Masih. Jeu a la seva oficina de Lahore i ens explica que ja ha alliberat vint famílies amb els diners recaptats.

“Miro d'ajudar aquells que tenen un bon pronòstic”, diu Shahzad. “No allibero persones individuals, només famílies. A més, han d'estar d'acord de portar els seus fills a l'escola i també han de tenir una casa on viure, un cop alliberats, perquè no acabin als carrers”.

Va topat amb Masih i la seva família perquè la seva organització finança classes als nens dels esclaus perquè aprenguin a llegir i a escriure. Paga professores que llegeixin i pintin amb els nens. Els fills de Masih també visitaren aquestes classes i, per això, Kamran va conèixer la família. El seu destí el va commoure molt: un esclau de segona generació amb fills intel·ligents a qui els acabaria passant el mateix.

“Escollir algú, sempre és una tasca difícil perquè tothom espera ésser escollit”, diu Kamran. “Però, clar, jo no puc alliberar a tothom”.

Diu que ofereix caritat perquè vol. Com és cristià, vol agradar a Déu. Però també el satisfà molt el reconeixement del profisme. A la seva oficina té penjats articles de revistes pakistaneses en què surt ell i la seva organització. Tenir premsa és important, digué. “Només d'aquesta manera un es dóna a conèixer i troba donants”. No prové d'una

família benestant. Els rics del Pakistan, com són els latifundistes i els industrials, quasi no l'ajuden perquè és cristià. Per això, per *e-mails* intenta contactar amb altres organitzacions cristianes d'Amèrica del Nord i d'Europa. La seva feina és finançada per les donacions d'aquestes organitzacions cristianes.

Kamran sap que s'han de canviar les estructures socials del Pakistan, que s'ha de posar fi al sistema feudal, crear un sistema sanitari i social, i que s'hauria d'invertir en educació. Projectes no gaire realistes per a un país que està infestat de corrupció, terrorisme i que té una economia fràgil.

Per això, les promeses dels polítics per combatre l'esclavitud són “declaracions falses”. A l'estat de Punjab, on hi ha aproximadament unes 5.000 rajoleries, el cap de govern anuncià una legislació més estricta pel que fa a l'explotació infantil i, a més a més, volia imposar un salari mínim a les rajoleries. Cada cop se sent més a parlar sobre uns projectes que diuen pagar el rescat de tots els esclaus de la província a través dels impostos. Però tot això només són avisos que rondan fa anys.

Tres mesos després del rescat, Masih treballa com a venedor de te i iogurts i ajuda en la collita de patates del veí al seu poble natal de Fatepur. Les patates que estan deformes se les pot endur a casa. La seva dona les sol fregir amb la flama d'una buina i en fa patates xips. “No tenim gaires calés”, diu Masih.

Està ajagut a la seva habitació de nou metres quadrats on viu amb la seva família. Els seus pares l'han construït al costat de casa seva. No tenen molt més espai que a la rajoleria. “Però la llibertat de fer el que volem és impagable”, diu Masih. També esmenta que un cop va tornar-hi perquè trobava a faltar els seus companys.

No pot acabar endeutat, per no quedar mai més esclavitzat. Això li va haver de prometre per contracte a Shahzad Kamran, el seu benefactor. Si no, ha de tornar-li els diners.

“No necessitem gaire per ser feliços” diu Masih. La seva filla, que té quasi cinc anys, va a l'escola del poble i el seu fill de tres anys juga amb bastonets i llaunes. “Ningú pot contraure cap malaltia, d'aquesta manera no ens endeutarem”.

En una paret té penjada una foto de casament i en una altra, un pòster de la Kate Winslet. Fa poc va veure per primera vegada la pel·lícula *Titanic*.

Els últims dies en Masih dorm molt i gaudeix que ningú el desperti per obligar-lo a anar a la feina. Això sempre havia estat el seu somni, dormir fins que ell volgués.

Quan dorm despert i mira a les parets, sempre pensa que les hauria de netejar perquè no hagi de veure cada dia les rajoles des de dins de casa seva.

Hasnain Kazim

© *Der Spiegel*

Traduït per Celina Stäubli